

"Faraza velayet olsa da bilerek, isteyerek makam yapmak tarzında, velayetin mahiyetindeki ihlas ve mahviyete münafidir. Nübüvvetin vereseleri olan sahabeler gibi izhar ve dava edemezler; onlara kıyas edilmez. " Açıklar mısınız?

"Bir şey daha kaldı ki, dünya cihetinde hakaik-i imaniyenin neşrindeki vazifedar, makam sahibi olsa, daha iyi tesir eder denilebilir. Bunda da iki mâni var."

"Birisi: Faraza velâyet olsa da bilerek, isteyerek makam yapmak tarzında, velâyetin mahiyetindeki ihlâs ve mahviyete münafidir. Nübüvvetin vereseleri olan sahabeler gibi izhar ve dâvâ edemezler; onlara kıyas edilmez."(1)

Burada iman hakikatlerini neşre vazifeli olan zatın, makam sahibi veli bir zat olması, neşir açısından daha verimli ve daha tesirli olur, iddiasına iki şıklı cevap veriliyor.

İman hizmetini gören şahıs, makam ve velayet sahibi birisi olsa ve bunu kasıtlı ve isteyerek insanlara ilan edip gösterse, o zaman samimiyet ve mahviyete aykırı hareket etmiş olur. Bu tarz hareket iman hizmetine gölge düşürür, en azından nazarları iman hizmetinden alıp makam ve velayet gibi çekici şeyler ile meşgul eder.

Sahabelerin dışında hiç kimse makam ve velayetini ilan ve dava edemez. Zira sahabeler Hazreti Peygamberimiz (asm)'in iksir-i manevîsinden terbiye görüp, nefislerini tam manası ile tezkiye ettikleri için, onların izhar ve davası gurur ve kibre girmiyor. Ama sair veli zatlar sahabelerin bu yüksek makamına yetişemedikleri için, velayetlerini ihfa, yani gizlemek ile mükelleftirler. Sahabelere bakarak, ben de velayetimi izhar ve ilan ederim demek, hakikat-i hale uygun değildir. Üstad Hazretlerinin kendisine verilen makam ve velayet payelerini kabul etmemesi bundandır.

- Sahabeler velayetlerini izhar ve dava mı etmişler? Yani "Biz evliyayız" demişler mi?

Nefisleri tezkiye makamında olup, üzerindeki nimetleri tamamen Allah'tan bilen sahabelerin, tahdis-i nimet kabilinden velayet davaları ve izharları olmuştur. Üstad Hazretleri bu meseleyi şu şekilde izah ediyor:

"İ'lem eyyühe'l-aziz! Cenab-ı Hakk'ın verdiği nimetleri söyleyip ilân ve tahdis-i nimet etmek, bazan gurura ve kibre incirar eder. Tevazu kastıyla da o nimetleri ketmetmek iyi değildir. Binaenaleyh, ifrat ve tefritten kurtulmak için istikamet mizanına müracaat edilmeli. Şöyle ki:"

"Her bir nimetin iki veçhi vardır. *Bir veçhi* insana aittir ki, insanı tezyin eder, medar-ı lezzeti olur. Halk içinde temayüze sebep olur. Mucib-i fahr olur, sarhoş olur. Mâlik-i Hakikîyi unuttur. En nihayet kibir ve gurur kuyusuna düşürtür."

"*İkinci veçhi ise*, in'am edene bakar ki, keremini izhar, derece-i rahmetini ilân, in'âmını ifşa, esmâsına şehadet eder. Binaenaleyh, tevazu, ancak birinci vecihte tevazu olabilir. Ve illâ küfrânı tazammun etmiş olur. Tahdis-i nimet dahi, ikinci vecihle mânevî bir şükür olmakla memduh olur. Yoksa, kibir ve gururu tazammun ettiğinden mezmumdur. Tevazu ile tahdis-i nimet, şöylece bir içtimâları var:"

"Bir adam hediye olarak bir palto birisine veriyor. Paltoyu giyen adama, başka bir adam '*Ne kadar güzel oldun.*' dediğine karşı, '*Güzellik paltonundur.*' dediği zaman, tevazuyla tahdis-i nimeti cem etmiş olur."(2)

Allah'ın, insanlar üstünde sayısız nimetleri vardır. Bu nimetleri insan kendinden bilirse **gurur ve kibir** olur, yok bu nimetleri inkar edip gizlerse, bu da **küfran-ı nimet** olur ki; her iki durum da manevi bir hastalıktır. Yani insanın üstünde görünen nimetleri kendinden bilmesi nasıl caiz değilse, aynı şekilde o nimetleri yok sayıp inkar etmesi de caiz değildir.

Bu yüzden **tahdis-i nimet** dediğimiz; **nimeti Allah'tan bilip, bu nimeti üzerinde izhar ve ilan etmek** yolunu takip etmeliyiz. Tevazu hasletini bu çerçevede anlamak iktiza ediyor. **Tevazu;** aslında nimeti haktan bilip, insanlar üstünde faziletfürüşluk taslamamaktır. Yoksa **nimeti görmezlikten gelip saklamak, tevazu değil küfran-ı nimettir.**

Sahabelerin bu hali; tahdis-i nimet kapsamına girdiği ve nefislerini de tam susturdukları için, onların velayet dava etmesi gurur ve kibir kapsamına girmiyor. Hatta onların velayeti ayetlerle deklare edilmiştir. Şayet onlarda gurur ve kibir hali olsa idi, Allah onları derhal ikaz edip uyarırdı.

- Sahabeler neşir vazifesini yaparken, bu izhar ve davayı nasıl

yapıyorlardı?

Allah Resulünün insibağından (manevi boyasından) geçen ve iman kuvveti ile yüksek bir makama çıkan sahabenin nefsi âdeta şerre ve küfre kapanıyor. Onların nefsi âdeta rafine olup küfür ve fıska karşı kabiliyetsiz hâle geliyor. Sahabenin "**tathir ve tezkiye**" meselesini bu cihetle değerlendirebiliriz.

İnsanda iman kuvvet kazandıkça, nefis küçülür etkisiz hâle gelir. Hele ki bu iman sahabede olduğu gibi hakkelyakin ise, artık nefis emmareden emin bir hâle gelir.

Sahabede görünen **temeddüh** (övünme), **tahaddi** (meydan okuma) ve **izharı fazilete** bu kabilden bakmak gerekir. Nefsini ıslah edememiş birisinin bu hâllere girmesi sakıncalı olur, çünkü gurur ve kibre girmesi mukadderdir.

Nefisleri tezkiye makamında olup, üzerindeki nimetleri tamamen Allah'tan bilen sahabenin, tahdis-i nimet kabilinden velayet davaları ve izharları olmuştur. Siyer kitaplarında bunun örnekleri mevcuttur.

Mesela, Peygamber Efendimiz (asm)'in on sahabeyi yüzlerine karşı cennetle müjdelemesi bu kabildendir.

Dipnotlar:

(1) bk. [Emirdağ Lâhikası-I, 170. Mektup.](#)

(2) bk. [Mesnevî-i Nuriye, Onuncu Risale](#)